

ΛΟΓΟΣ ΚΑΤΗΧΗΤΗΡΙΟΣ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΝΑΡΞΕΙ
ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
+ Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩι ΘΕΟΥ
ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΠΑΝΤΙ ΤΩι ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,
ΧΑΡΙΣ ΕΙΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ ΚΑΙ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,
ΠΑΡ' ΗΜΩΝ ΔΕ ΕΥΧΗ, ΕΥΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΓΧΩΡΗΣΙΣ

* * *

Χάριτι του πανδώρου Θεοῦ, ἐφθάσαμεν καί ἐφέτος εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Τεσσαρακοστήν, εἰς τό στάδιον τῶν ἀσκητικῶν ἀγῶνων, διά νά καθάρωμεν ἑαυτούς, συνεργουῦντος τοῦ Κυρίου, ἐν προσευχῇ, ἐν νηστεία καί ταπεινώσει, καί νά εὐτρεπισθῶμεν πρός ἔνθεον βίωσιν τῶν σεπτῶν Παθῶν καί ἑορτασμόν τῆς λαμπροφόρου Ἐγέρσεως τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ.

Μέσα εἰς ἓνα κόσμον πολλαπλῶν συγχύσεων, ἡ ἀσκητική πείρα τῆς Ὁρθοδοξίας ἀποτελεῖ τιμαλφέστατον πνευματικόν κεφάλαιον, ἀνεξάντλητον πηγῆν θεογνωσίας καί ἀνθρωπογνωσίας. Ἡ εὐλογημένη ἄσκησις, τό πνεῦμα τῆς ὁποίας διαποτίζει σύνολον τόν καθ' ἡμᾶς τρόπον τοῦ βίου, - «Ἀσκητισμός εἶναι ὀλόκληρος ὁ Χριστιανισμός»-, δέν ἀποτελεῖ προνόμιον τῶν ὀλίγων ἢ τῶν ἐκλεκτῶν, ἀλλά «ἐκκλησιαστικόν γεγονός», κοινόν ἀγαθόν, κοινήν εὐλογίαν, καί κοινήν κλῆσιν διά πάντας ἀνεξαιρέτως τούς πιστούς. Οἱ ἀσκητικοί ἀγῶνες δέν εἶναι, βεβαίως, αὐτοσκοπός, δέν ἰσχύει ἡ ἀρχή «ἡ ἄσκησις διά τήν ἄσκησιν». Ὁ στόχος εἶναι ἡ ὑπέρβασις τοῦ ἰδίου θελήματος καί τοῦ «φρονήματος τῆς σαρκός», ἡ μετάθεσις τοῦ κέντρου τῆς ζωῆς ἀπό τήν ἀτομικήν ἐπιθυμίαν καί τό «δικαίωμα» εἰς τήν «οὐ ζητοῦσαν τά ἑαυτῆς» ἀγάπην, κατά τό βιβλικόν, «μηδεῖς τό ἑαυτοῦ ζητεῖτω, ἀλλά τό τοῦ ἑτέρου ἕκαστος»¹.

Αὐτό τό πνεῦμα κυριαρχεῖ καθ' ὅλην τήν μακράν ἱστορικήν πορείαν τῆς Ὁρθοδοξίας. Εἰς τό *Νέον Μητερικόν* συναντῶμεν μίαν ὑπέροχον περιγραφῆν αὐτοῦ τοῦ ἠθους τῆς παραιτήσεως ἀπό τό «ἑμόν» ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης: «Παρέβαλόν ποτε σκητιῶται τῇ ὀσίᾳ Σάρρα, ἡ δέ παρέθηκεν αὐτοῖς κανίσκιον μετά χρεῖων· οἱ δέ γέροντες ἀφέντες τά καλά, ἔφαγον τά σαπρά. Εἶπε δέ αὐτοῖς ἡ τιμία Σάρρα· ὄντως ἐν ἀληθείᾳ, σκητιῶται ἔστε»². Αὐτή ἡ κατανόησις καί ἡ θυσιαστική χρῆσις τῆς ἐλευθερίας εἶναι ξένη πρός τό πνεῦμα τῆς ἐποχῆς μας, τό ὅποιον ταυτίζει τήν ἐλευθερίαν μέ ἀτομικάς διεκδικήσεις καί δικαιωματισμόν. Ὁ σύγχρονος «αὐτόνομος» ἄνθρωπος δέν θά ἔρωγε τούς σαπρούς καρπούς, ἀλλά

¹ Α' Κορ. ι', 24.

² Π. Β. Πάσχου (ἐπιμ.), *Νέον Μητερικόν* (Ἀθήναι: ἐκδ. Ἀκρίτας, 1990), 31.

τούς καλούς, καί θά ἦτο βέβαιος ὅτι τοιοῦτοτρόπως ἐκφράζει καί χρησιμοποιεῖ αὐθεντικῶς καί ὑπευθύνως τήν ἐλευθερίαν του.

Εἰς τό σημεῖον αὐτό εὐρίσκεται ἡ ὑψίστη ἀξία τῆς ὀρθοδόξου θεωρήσεως τῆς ἐλευθερίας διά τόν σύγχρονον ἄνθρωπον. Πρόκειται περί μιᾶς ἐλευθερίας, ἡ ὁποία δέν ἀπαιτεῖ ἀλλά μοιράζεται, δέν διεκδικεῖ ἀλλά θυσιάζεται. Ὁ ὀρθόδοξος πιστός γνωρίζει ὅτι ἡ αὐτονομία καί αὐτάρκεια δέν ἀπελευθερώνουν τόν ἄνθρωπον ἀπό τόν κλοιόν τοῦ ἐγώ, τῆς αὐτοπραγματώσεως καί τῆς αὐτοδικαιώσεως. Ἡ ἐλευθερία, «ἡ Χριστός ἡμᾶς ἠλευθέρωσεν»³, ἐνεργοποιεῖ τάς δημιουργικάς δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου, πραγματώνεται ὡς ἄρνησις τοῦ αὐτοεγκλεισμοῦ, ὡς ἀπροϋπόθετος ἀγάπη καί κοινωνία τῆς ζωῆς.

Τό ὀρθόδοξον ἀσκητικόν ἦθος δέν γνωρίζει διχασμούς καί δυῖσμούς, δέν ἀπορρίπτει τήν ζωήν, ἀλλά τήν μεταμορφώνει. Ἡ δυῖστική θεώρησις καί ἀπόρριψις τοῦ κόσμου δέν εἶναι χριστιανική. Ὁ γνήσιος ἀσκητισμός εἶναι φωτεινός καί φιλόανθρωπος. Εἶναι χαρακτηριστικόν τῆς ὀρθοδόξου αὐτοσυνειδησίας, ὅτι ἡ περίοδος τῆς νηστείας εἶναι διαποτισμένη ἀπό σταυροαναστάσιμον χαράν. Καί οἱ ἀσκητικοί ἀγῶνες τῶν ὀρθοδόξων, ὅπως καί συνολικῶς ἡ καθ' ἡμᾶς πνευματικότης καί ἡ λειτουργική ζωή, ἀναδίδουν τό ἄρωμα καί τό φῶς τῆς Ἀναστάσεως. Ὁ Σταυρός εὐρίσκεται εἰς τό κέντρον τῆς ὀρθοδόξου εὐσεβείας, δέν εἶναι ὅμως τό τελικόν σημεῖον ἀναφορᾶς τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό εἶναι ἡ ἀνεκκλήτος χαρά τῆς Ἀναστάσεως, ὁδόν πρός τήν ὁποίαν ἀποτελεῖ ὁ Σταυρός. Κατά ταῦτα, καί εἰς τήν περίοδον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἡ βιωματική πεμπτουσία τῶν Ὄρθοδόξων παραμένει ὁ πόθος τῆς «κοινῆς ἀναστάσεως».

Εὐχεσθε καί προσεύχεσθε, τιμιώτατοι ἀδελφοί καί τέκνα ἐν Κυρίῳ, νά ἀξιωθῶμεν, ἄνωθεν ἐπινεύσει καί ἀρωγῇ, πρεσβείαις δέ τῆς Ἁγιοπρώτου Θεοτόκου καί πάντων τῶν Ἁγίων, νά διατρέξωμεν χριστοπρεπῶς καί χριστοτεμπῶς τόν δόλιχον τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, ἀσκοῦντες μετ' εὐφροσύνης, ἐν ὑπακοῇ πρός τόν κανόνα τῆς ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, τό «κοινόν ἄθλημα» τῆς παθοκτόνου νηστείας, προσκαρτεροῦντες τῇ προσευχῇ, βοηθοῦντες τοῖς πάσχουσι καί τοῖς ἐν ἀνάγκαις, συγχωροῦντες ἀλλήλοις καί «ἐν παντί εὐχαριστοῦντες»⁴, διά νά προσκυνήσωμεν εὐσεβοφρόνως τά «Ἁγία καί Σωτήρια καί Φρικτά Πάθη» καί τήν ζωηφόρον Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ καί Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, Ὡς ἡ δόξα καί τό κράτος καί ἡ εὐχαριστία εἰς τούς ἀπεράντους αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἁγία καί Μεγάλη Τεσσαρακοστή ,βιθ'

† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως

διάπυρος πρός Θεόν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

Ἀναγνωσθήτω ἐπ' ἐκκλησίας κατά τήν Κυριακήν τῆς Τυρινῆς, ι' Μαρτίου, ἀμέσως μετά τό Ἱερόν Εὐαγγέλιον.

³ Γαλ. ε', 1.

⁴ Πρβλ. Θεσσ. ε', 18.